

Broj: I-OP-1-566/11

Dana: 26.12.2012.

Novi Sad

Pokrajinski ombudsman na osnovu člana 33. stav 1. alineja 2. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu („Sl. list APV“ br. 23/02, 5/04, 16/05, 18/09-promena naziva) Kazneno-popravnog zavodu u Sremskoj Mitrovici upućuje sledeće

MIŠLJENJE

U nedostatku transparentnih kriterijuma osuđena lica ne mogu uskladiti svoje ponašanje sa predviđenim standardima ponašanja, iako je Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija i Pravilnika o tretmanu, programu postupanja, razvrstavanju i naknadnom razvrstavanju osuđenih lica predviđeno da je cilj izvršenja kazne zatvora i tretmana koji se sprovodi u kazneno-popravnog zavodu da osuđena lica usvoje društveno prihvatljiv sistem vrednosti, kako ubuduće ne bi činili krivična dela. Zakonskim odredbama je predviđeno da se program postupanja prema osuđenom menja u skladu sa stepenom njegove saradnje i ostvarivanjem individualnih ciljeva, što takođe pretpostavlja da je osuđeni upoznat sa programom postupanja i očekivanjima prema njemu u cilju napredovanja.

PREPORUKA

Potrebno je da Kazneno-popravni zavod kriterijume za napredovanje osuđenih lica učini transparentnim. Osuđenom licu je neophodno omogućiti mehanizam da se informiše o razlozima zbog kojih ne napreduje, odnosno zbog kojih stručni tim ne podržava naknadno razvrstavanje u konkretnom slučaju. Neophodno je da vaspitači najpre usmeno informišu osuđena lica koje kriterijume treba da ispunjavaju kako bi mogli napredovati, a ukoliko ne napreduju, osuđenim licima treba omogućiti da nakon što se pismeno obrate upravniku dobiju obrazloženu odluku o razlozima izostanka naknadnog razvrstavanja.

U cilju transparentnosti kriterijuma za napredovanje neophodna je shodna primena člana 37. Pravilnika o tretmanu, programu postupanja, razvrstavanju i naknadnom razvrstavanju osuđenih lica što podrazumeva da poput odluke kojom se osuđeni naknadno razvrstavaju, po zahtevu osuđenog donese odluka i kada program postupanja prema njima ostaje isti. Takođe je potrebno da takva odluka sadrži obrazloženje, kako bi osuđena lica mogla usvojiti društveno prihvatljiv sistem vrednosti i ovladati veštinama za uspešno uključivanje u zajednicu nakon izdržavanja kazne, što je i cilj tretmana koji se sprovodi u Kazneno-popravnog zavodu.

Ovo mišljenje se dostavlja Kazneno-popravnog zavodu u Sremskoj Mitrovici, te se objavljuje na internet stranici Pokrajinskog ombudsmana.

Образложење

Pokrajinskom ombudsmanu se nekoliko puta obraćao S. B., koji tvrdi da mu ni nakon dužeg vremenskog perioda nije omogućeno ostvarivanje posebnog prava na posetu porodici i srođnicima vikendom koje je predviđeno članom 115. stav 1. tačka 8. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

Podnosilac predstavke je istakao da nije disciplinski kažnjavan, da je radno angažovan u kartonaži, kao i da je aktivan član novinarske sekcije. Takođe, smatra da je diskriminisan u odnosu na izvestan broj drugih osuđenih lica, jer su mnogi od njih razvrstani u B2 grupu nakon njega, a za razliku od njega dodeljeno im je pravo na posetu porodici i srođnicima. S. B. se obratio načelniku službe za tretman sa molbom da stručni tim preispita ispunjenost uslova za dodelu posebnog prava, prava na posetu porodici vikendom i praznicima. U odgovoru na podnesak navedeno je da će mu posebna prava na posetu biti dodeljena kada se steknu svi potrebni uslovi, bez obrazloženja i navođenja koji su to uslovi. Nezadovoljan odgovorom, podnosilac predstavke je uputio pritužbu upravniku, koja je rešenjem upravnika odbijena uz obrazloženje da je prilikom postupka za dodelu posebnih prava potrebno da stručni tim sačini predlog sa kojim bi se saglasio upravnik, ali da je u ovom slučaju izostao predlog stručnog tima, pa samim tim nije ni doneta odluka o dodeli posebnih prava iz člana 115. stav 1. tačka 8. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija. U obrazloženju rešenja nije navedeno zašto je izostao predlog stručnog tima, tj. koje kriterijume osuđena lica treba da ispune kako bi stručni tim sačinio predlog za dodelu posebnog prava.

U poslednjem izjašnjenju koje je Kazneno-popravni zavod ovim povodom uputio Pokrajinskom ombudsmanu 16.10.2012. godine navedeno je da je B. S. u međuvremenu dodeljeno posebno pravo iz člana 115. stav 1. tačka 8 u zakonom propisanoj proceduri, a da podnosiocu predstavke ranije nije dodeljeno navedeno posebno pravo jer je izostao predlog stručnog tima, pa upravnik nije ni mogao dodeliti pomenuto posebno pravo.

Povodom predstavke drugog osuđenog lica, B. M., Pokrajinski ombudsman je tražio izjašnjenje Kazneno-popravnog zavoda u Sremskoj Mitrovici. U izjašnjenju Kazneno-popravnog zavoda od 21.05.2012. godine se navodi da prilikom preispitivanja tretmana osuđenom licu nisu dodeljena posebna prava jer je disciplinski kažnjavan i nije pokazao interesovanje za radno angažovanje. Osuđeno lice je tim povodom samo informisano da nema promena u njegovom tretmanu. U zaključku izjašnjenja Kazneno-popravnog zavoda se navodi da ukoliko se prilikom preispitivanja tretmana osuđenom ne izmeni program postupanja, nije predviđeno da se isti posebno obaveštava o razlozima zbog čega program nije promenjen, već se osuđenom licu samo daje informacija o njegovom trenutnom tretmanu i programu postupanja.

Prilikom razmatranja ovog pitanja, Pokrajinski ombudsman je uzeo u obzir sledeći pravni okvir:

Član 31. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija predviđa da je svrha izvršenja kazne zatvora da osuđeni tokom izdržavanja kazne, primenom sistema savremenih vaspitnih mera, usvoji društveno prihvatljive vrednosti u cilju lakšeg uključivanja u uslove života nakon izdržavanja kazne kako ubuduće ne bi činio krivična dela.

Član 6. Pravilnika o tretmanu, programu postupanja, razvrstavanju i naknadnom razvrstavanju osuđenih lica takođe definiše tretman prema osuđenom licu koji obuhvata primenu svih predviđenih aktivnosti - planiranih metoda, tehnika i postupaka, preduzetih sa ciljem da osuđeni usvoji društveno prihvatljiv sistem vrednosti i ovlada veštinama za uspešno uključivanje u zajednicu kako ubuduće ne bi činio krivična dela. Tretman se sprovodi kroz program postupanja, razvrstavanje, naknadno razvrstavanje i pripremu za otpust.

Navedeni Pravilnik bliže definiše program postupanja sa osuđenim licima, razvrstavanje, naknadno razvrstavanje, i pripremu za otpust. Član 15. Pravilnika glasi:

„Program postupanja se menja u skladu sa procenom ponašanja osuđenog, stepenom njegove saradnje u realizaciji programa, postignutim rezultatima i okolnostima koje mogu nastati tokom izvršenja kazne.

Zaposleni na poslovima tretmana - vaspitač pokreće inicijativu za izmenu programa postupanja i dostavlja je stručnom timu zavoda.

Upravnik zavoda, na predlog stručnog tima, menja program postupanja.

Osuđenog sa izmenama programa postupanja upoznaje zaposleni na poslovima tretmana - vaspitač.

Program postupanja, kao i njegove izmene su sastavni deo ličnog lista.

Program postupanja preispituje se:

- 1) svaka tri meseca za izrečene kazne zatvora do tri godine;
- 2) svakih šest meseci za izrečene kazne zatvora od tri do deset godina;
- 3) svakih godinu dana za izrečene kazne zatvora preko deset godina.“

Član 33. Pravilnika predviđa da stručni tim može predložiti upravniku zavoda da se osuđeni naknadno razvrsta u grupu sa većim stepenom posebnih prava, kada osuđeni ostvaruje program postupanja, ostvaruje individualne ciljeve i kada mu je naknadno utvrđen smanjeni stepen rizika, a članom 37. definisano je da odluku o naknadnom razvrstavanju osuđenog donosi upravnik zavoda, u skladu sa Zakonom, na obrazložen predlog stručnog tima. Odluka sadrži obrazložene razloge za naknadno razvrstavanje osuđenog.

Imajući u vidu navode iz predstavke, izjašnjenja organa, kao i relevantne propise, Pokrajinski ombudsman smatra da je potrebno da Kazneno-popravni zavod nakon preispitivanja programa postupanja donese obrazloženu odluku po zahtevu osuđenih lica i u slučaju kada osuđenom licu ne bude promenjen tretman, kako bi ona ubuduće mogla uskladiti svoje ponašanje sa kriterijumima za napredovanje.

ZAMENIK POKRAJINSKOG OMBUDSMANA

Stevan Arambašić